

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK V

CELOVEC, V SOBOTO, 9. XII. 1950

ŠTEV. 93 (365)

Slovenci odklanjamo takega
šolskega nadzornika

Iz dunajskega lista „Der neue Vorwärts“ posnemamo, da je bil namesto dosedanjega poslovočnega šolskega nadzornika Alberta Scharfa imenovan Franz Sacher za novega deželnega šolskega nadzornika na Koroškem.

O preteklosti Sacherja piše navedeni list med drugim sledeče:

Franz Sacher je bil pred 1. 1934 član socialdemokratske stranke, po vkorakanju Hitlerjevskih fašistov pa je predsedal v NSDAP.

S kom imamo opravka, je razvidno iz pisma, ki je bilo predano sedanemu deželnemu glavarju Wedenigu že septembra 1945 in o katerem je vedel tudi deželni sekretar Sima. V tem pismu opisuje gozdar Matija Kleinig iz Borovelj zadržanje g. Sacherja v času nacističnega režima. V pismu je rečeno:

„Za nadpomočnika Franza Sacherja je Koroška deželna vlada začetkom leta 1944 zahtevala priznanje nepogrešljivosti (UK). Omenjeni je bil takrat namestni bataljonski adjutant pri pododdelku XVIII/C obmejne straže v Beljaku in v tem svojstvu ni bil nepogrešljiv kaj šele nenadomestljiv. Prostovoljno, brez slehernega pritiska je prevzel posle NSFO pri pododdelku XVIII/C obmejne straže, čeprav ga kot takega oficijelno sploh niso vodili. V svojih nacističnih političnih težajih je natvezal vojakom grozovite pravljice, tako, da sem se pri poslušanju večkrat vprašal kako more kaj takega čvekati učitelj, kateremu bi človek vendar moral prisojati gotovo mero inteligence. Spočetka nisem mogel razločevati, kaj naj se pripíše njegovi neumnosti in kaj njegovim poneumnevalnim namenom.

Da je lahko postal Sacher zelo hudoben, je razvidno iz slučaja Blattinig. V gostilni Seidl v Rožeku je napravil narednik Blattinig v vinjenosti šalo, ki takratnemu času ni bila primerna. To je bilo septembra ali oktobra 1944. Dejal je, da lahko postane komisar če pridejo Rusi, ker perfektno zna ruski. Sacher ga je na to ovadil s posledico, da je bil Blattinig postavljen pred vojaško in izredno sodišče. Na Dunaju se je komaj rešil pred izvedbo izrečene smrtne obsodbe. K tej obsodbi je mnogo doprinesel adjutant Sacher, od katerega je bilo v prvi vrsti odvisno, ali je prišla kazenska zadeva pred sodišče ali pa se je rešila disciplinarnim potom.

Tudi živčno težko obolelega vojaka Wranna, invalida iz prve svetovne vojne, je spravil Sacher pred vojaško sodišče. Podrobno mi je znano o tej zadevi samo dejstvo, da se je sodnijsko osobje samo branilo Wranna zapreti, ker je bilo iz njegovega stanja razvidno, da duševno ni zdrav in da vsled tega tudi za svoje govorjenje ni mogel odgovarjati.

Tudi po kapitulaciji nemške vojske je bil Sacher med tistimi maloštevilnimi oficirji, ki so ukazovali nadaljevanje privatne vojne Gauleiterja Rainerja na Koroškem in je postal na ta način sokriv z gub, ki jih je utrpela obmejna straža v Bistrici v Rožu.

Kot priče za tako zadržanje Sacherja lahko navedem: Rajmunda Fleischerja, trgovskega pomočnika v Weindorf, p. Launsdorf na Koroškem, Ernesta Dattlerja, revirskega lovca v Zeltwegu na Zgornjem Štajerskem.“

Imenovanje novega deželnega šolskega nadzornika je stvar, ki se tiče tudi nas koroških Slovencev. Saj bo od njegove sposobnosti in čuta za pravičnost ter od njegovih demokratičnih in občečloveških kvalitet v veliki meri odvisen duh, ki bo v bodoče vladal v šolah tudi na našem ozemlju. Že o

dosedanjem deželnem šolskem nadzorniku ne moremo reči, da bi bil dosegel kaj tehtnega in koristnega v smeri vzgoje slovenskih otrok v duhu našega ljudstva. Protest in zahteve Slovenske prosvetne zveze in prizadetih staršev v zvezi s šovinističnim ravnanjem učiteljstva na šoli v Dobrlivesi so naletele na gluha ušesa. Od novega deželnega šolskega nadzornika Sacherja pa seve sploh ne moremo pričakovati nobenega čuta za potrebe in težnje slovenskega ljudstva na področju šolstva. Posebno še, če poznamo njegovo preteklost. Morda niti ni zgrešena domneva, da so že z njim v vzročni zvezi najnovejše nastavitve bivših zagriženih nacistov in celo bivših gestapovcev na naših šolah, kakor je pred nedavnim poročal „Naš Tednik“ o slučaju Ibounigga v Sinčivesi.

Svoječas je bilo slišati, da je bil za mesto deželnega šolskega nadzornika predviden tudi vladni svetnik g. Lorenz Just, ki je doma na našem ozemlju in ga naše ljudstvo pozna po njegovem pozitivnem stališču, ki ga je na septembrski konferenci učiteljev zavzel do pouka slovenščine na naših šolah.

Celovška „Neue Zeit“ je sicer šele pred tremi dnevi dokazovala ÖVP-jevskim krogom, da so na Koroškem potrebni mostovi, ne pa mostobrani. Imenovanje Sacherja za deželnega šolskega nadzornika pa kaže, da so odločujoči drugačnega mnenja, ki je zelo sorodno šovinistični nastrojenosti „Kärntner Landsmannschaft“ in krogov iz vrst bivšega „Heimatbunda“ ter klike okrog Steinacherja.

Izjave maršala Tita

Generalni direktor agenture International News Service, Kingsbury Smith, je brzojavno stavil maršalu Titu nekatera vprašanja v zvezi s sporom na Koreji. Maršal Tito je na stavljena vprašanja podal naslednje izjave:

Vprašanje: „Kaj mislite, da bi se moralo spričo novega razvoja na Koreji podvzeti? Ali mislite, da bi bilo sedaj mogoče preprečiti razširitev korejskega spora? Ste mnenja, da se je nevarnost za Evropo zaradi najnovejšega razvoja na Koreji povečala?“

Odgovor: Kar zadeva najnovejši razvoj na Koreji, smatram, da je mogoče preprečiti razširjenje tega konflikta, če bodo Združeni narodi ohranili hladnokrvnost, to se pravi, če niti trenutek ne bodo prezrli, da je v tem usodnem času za človeštvo najvažnejše, da prepreči novo svetovno katastrofo. Danes ne gre več za prestiž, temveč za to, kdo bo

pripravljen čimveč žrtvovati za ohranitev miru, ne da bi pri tem utrpela obstoj ali neodvisnost katere koli države v svetu.“

Vprašanje: V zvezi z izjavo predsednika Trumana, da ameriška vlada pretresa možnost uporabe atomske bombe, si dovoljujem naslednje vprašanje: Ali ste mnenja, da bi bile ZDA upravičene v zvezi s konfliktom na Koreji uporabiti atomsko bombo, če bi vlada Ljudske republike Kitajske odklonila predloge Združenih narodov za mirno rešitev problema. Kaj mislite, naj bi se ukrenilo, da bi se preprečilo razširitev korejske vojne v širši spor?“

Odgovor: Uporaba atomske bombe na Koreji bi svetovnega miru ne rešila, temveč nasprotno, imela bi nedogledne posledice za razširitev tega konflikta v svetovno vojno, Amerika pa bi politično in moralno zgubila. (Po Tanjugu)

Dr. Bebler o vojni na Koreji

Varnostni svet je sprejel resolucijo šestih držav, ki zahteva umik kitajskih čet iz Koreje, Kitajski pa jamči, da bodo njene koristi na korejski meji spoštovane. Pred tem sklepom pa je imel jugoslovanski delegat dr. Aleš Bebler, ki zastopa dosledno načelnost jugoslovanske vlade, pomemben govor, iz katerega njegove glavne misli objavljamo.

V zvezi z novim razdobjem korejske vojne, za katero je značilna navzočnost znatnih oboroženih sil iz Kitajske, je govoril proti manifestaciji duha, nasprotnega duhu, ki bi moral prevevati vlade, ki spoštujejo načela Ustanovne listine OZN. Središče problema je vprašanje splošnega miru.

Nobena lokalnih vojn ni imela mednarodnega odmeva, ki bi ga lahko primerjali z odmevi korejske vojne. Kitajski general Vu na primer v svojem govoru zastopa isto tezo, ki jo je sovjetski delegat povedal že večkrat, da je za korejski konflikt edino odgovorna vlada ZDA, toda izogiba se najvažnejšega vprašanja za določitev odgovornosti, to je ravnanje držav v prvih dneh po izbruhu sovražnosti. Takoj, ko so izbruhnile sovražnosti, sta se obe stranki medsebojno obtoževali za začetek sovražnosti. Toda samo vlada Južne Koreje se je obrnila na Varnostni svet. Na odredbo Varnostnega sveta, da je treba prekiniti vojno, čete pa umakniti na 38. vzporednik, čete severnokorejske

armade te odredbe niso sprejele, temveč je vlada Severne Koreje napadla to odločitev kot nezakonito. Vladi Sovjetske zveze in Kitajske te odredbe nista podprli.

Na ponovni poziv 27. junija v od dr. Beblerja predloženi resoluciji, kjer je predlagal naj bi povabili predstavnike severnokorejske vlade v Lake Success, da bi mirno poravnali problem, je postal dr. Bebler in jugoslovanska vlada predmet napadov in obrekovanj v tisku Vzhodne Evrope. To so dejstva, je dejal dr. Bebler, ki nam omogočajo spoznati tiste, ki so odgovorni za vojno na Koreji. Ta odgovornost pa je velika, kajti Koreja ni Palestina ni niti Indonezija, niti Kašmir.

Bebler je navedel izjavo jugoslovanskega zunanjega ministra Edvarda Kardelja z dne 6. septembra, ko je dejal, da morajo jugoslovanski narodi „nujno primerjati dogodke v zvezi s Korejo z dejstvom, da informbirovske vlade z vlado SZ na čelu že tretje leto vodijo napadalno akcijo proti socialistični Jugoslaviji in da prav ta politika proti Jugoslaviji najprepričljiveje govori tudi o pravih bistvu politike njenih organizatorjev v drugih delih sveta.“

Nato je dr. Bebler nadaljeval: „Danes ko smo pred aktivnim vmešavanjem LR Kitajske v korejsko vojno na strani Severne Ko-

(Nadaljevanje na 2. strani)

NIČ NA VRATA USMILJENJA,
NA VRATA PRAVICE TRKAM,
DA SE MI ODPRO NA STEŽAJ!

Hlapec Jernej in njegova pravica (Ivan Cankar)

Ivan Cankar —
klicar nove dobe

„Moje delo je knjiga ljubezni —odpri jo, domovina, da boš videla, kdo ti je pravičen sin! Dal sem ti, kar sem imel, če je bilo veliko ali malo — Bog razsodi. Dal sem ti svoje srce in razum, svojo fantazijo in svojo besedo, dal sem ti svoje življenje — kaj bi ti še dal?“ —

Te besede je izjavil sin naroda, ki je s svojim delom potrdil resničnost te svoje izjave. Izgovoril jih je duševni velikan, ki je dal svojemu ljudstvu neizmerno bogastvo svojega duha; spregovoril jih je narodni genij, ki je postal vodnik svojim potomcem in glasnik naših dni.

Ni bil ne pevec, ki bi preglasno pel hozano svoji domovini, ne fantast, ki bi oboževal nevidno krono njenega trpljenja. Bil je realisti, ki je gledal svet z odprtimi očmi in jih ni zatislil pred nobeno grozoto. Bil je kirurg, ki je posegel z ostrino svojega duha v najglobljo globino življenja in izločeval iz njegovega jedra smradljivo gnulob, na kateri je hiralo. On, ki je s prostim pogledom spoznal resnično podobo svojega časa, se ni ustrašil pokazati jo svetu v njeni razgaljeni strahoti. Njegova beseda ni hladila zastrtih ran, ki so jih sramežljivo skrivali krivi preroki, da bi preslepili ljudstvo, ki je nevedno trpelo na njih bolečini. Cankarjeva beseda je bila trda in neusmiljena, kot je pač trda in neusmiljena resnica. Posegla je v dušo in vest zatiralcev, odpirala je oči milijonom zaslužjenih in obremenjenih, ponižanih in razžaljenih, ki jim je rekel v svojem spisu „Za križem“: „Božje kraljestvo je v vas!“ — Bodočnost je vaša!

Trda in neusmiljena je bila Cankarjeva beseda, kakor je bila trda in neusmiljena njegova usoda. Kot reven deček se je rodil v domu siromakov na Klanecu (10. maja 1876), v uboštvu je preživel svojo rano mladost, v romanjanju in bedi je študiral v Ljubljani in na Dunaju, brez potrebnih sredstev je preživel svoja poznejša leta, dokler ni slab in izčrpan podlegel bolezni, ki ga je pobrala že z 42. leti (11. decembra 1918) in ga spravila v zgodnji grob.

Izšel je iz najnižjega sloja našega ljudstva, ki mu je ostal zvest do svojega zadnjega diha. Svoj genij je postavil v službo trpinu, zaničevanemu proletu, ki mu je pokazal pot do vstajenja.

Ta trpin dobi v postavi njegovega Hlapca Jerneja utelešeno simbolično podobo našega slovenskega naroda in izraža misli, ki so jih uresničevali naši partizani v težki štiri-letni borbi proti fašističnemu okupatorju in jih izpolnili v ustvaritvi svoje lastne države, države svobodnih ljudi, ki žanjejo na svojem lastnem polju svojo lastno setev.

V vsem svojem delu je bil Cankar glasnik današnjih dni, glasnik svobodne in srečne zarje velikega jutra, ki je vstalo slovenskemu narodu po strašni noči razočaranja in krvavega trpljenja. To jutro je občutil Cankar globoko v svoji duši, neomajno je veroval v njegov prihod in bodril je svoje rojake, da ga ne zamudijo, da so pripravljeni nanj, ko „se bo dopolnil čas in se bodo duri odprle“.

Temno je bilo za durmi, ki so zapirale slovenskemu ljudstvu pot v svobodo. Silne so bile zmote, ki so zaslužjevale slovenski narod; trle so ga bolj od sovražnikov, ki so mu pili njegovo srčno kri, ne da bi se tega zavedel.

Cankar, ki je videl to zmoto in spoznal, da se je široke ljudske množice niso zavedale, da tisti, ki so nosili neizmerno težo brezpravnega življenja na svojih „trudnih plečih“, niso videli svojega bremena, „ker so bile njih motne oči uprte v tla“, si je zadal svojo življenjsko nalogo: odpirati ljudstvu oči, razgrinjati pred njimi razkrivati resnico, da bi se spoznalo in si utrla pot v svobodo.

Ali Cankar ni slavil te svobode v prevzvišenih odah, pokazal je samo težavno pot, ki vodi do njenih vrat: „Preko gore trpljenja drži cesta v večno radost, preko gore smrti drži cesta v življenje“ — tako pravi v svojem spisu „Za križem“. V „Beli krizantemi“ pa razloži cilj svojega stremljenja, ko pravi: „Slikal sem noč, vso pusto in sivo, polno sramote in bridkosti, da bi oko tem silneje zakoprnelo po čisti luči. Zato je bila moja beseda, kakor je bila težka in trda, vsa polna upanja in vere! Iz noči in močvirja je bil v nebeške daljine uprt moj pogled —“. Kazal je svojemu narodu „kako je majhen, kako je malodušen, kako tava brez volje in cilja“, kazal mu je „glorijo breznačelnosti, češčenje hinavščine, slavo laži, zato da se predrami, da spozna, kdo in kje da je, ter da pogleda v prihodnost!“

Nerazdružljivo je povezal Cankar v svojem delu pojem kulture z vsem ostalim življenjem našega naroda. Za vse čase je priobličil neizpodbitno dejstvo, da je kultura neololjiv del naroda samega: „Naša slovenska kultura je rezultat vsega našega duševnega in materialnega dela od začetka zavednega narodovega življenja do danes. — Nobeno delo, ki ga je izvršil človek v prilog svobode, torej v prilog kulture, ne izgine za vekomaj, ne ogenj ga ne more za vekomaj pokončati, ne meč!“

Vse njegove umetnine, ki so prekrasni in neminljivi spomeniki slovenske kulture, so prežete z borbeno in napredno mislijo, ki je našla v njih najbolj jasni izraz in najbolj popolno obliko. Izhajajoča iz vzrokov neznozne bede je postala napotilo za pravično borbo zatiranih in je ustvarjala v daljnem prividu novo zgradbo človeške družbe bodočih dni. V tej svoji lastnosti je povzdignila Cankarja med vse ostale velike svetovne klasike, s to svojo vsebino je razkrila slovenskemu narodu največjega pisatelja in genija današnjih dni.

Le majhni, revni in smešni ideologi in njihovi marionetni podrepaniki še skušajo danes zanikati Cankarjevo veličino, ker se boje spoznanja množic, ker se boje, da jim bo to spoznanje izpodneslo lažnjiva tla njihovega slepomišljenja, s katerim še varajo ljudstvo, da se obdržijo na oblasti. Ali čas hiti naprej in kolo zgodovine se ne zasuje več nazaj; Cankarjeve besede pa se bodo uresničile tudi na njih, ki jih zanikajo, ker so oznanjevalke njihove smrti.

Ves kulturni svet šteje Ivana Cankarja med največje mislece, ki so živeli človeštva, da ga dvigajo iz močvirja brezdanje bede in žalostne sužnosti.

Slovenski narod pa časti njegov spomin v ponosnem spoštovanju.

T. Š.

Vprašanje italijanske oborožitve

Oba največja newyorška časopisa nista po delnih volitvah v ZDA kritizirala samo Anglije in Francije zaradi nujnih oborožitvenih namenov, temveč tudi Italijo. Italijansko vlado sta obtožila, da še vedno ni izdelala oborožitvenega načrta, da se le po časi približuje oborožitvenim nalogam v okviru atlantskega pakta, obenem pa sta ponovila znano kritiko ECA delegata za Italijo glede slabe uporabe Marshallovega denarja. Na te obtožbe je odgovoril italijanski poslanik v „New York Timesu“, v katerem je izjavil, da so zavlačevali to zadevo vedno na ameriški strani. Sforza pa je v intervjuju listu „Messaggero“ izjavil, da mora Italija oborožitev pričeti zelo previdno, da s tem ne ogrozi gospodarske in socialno obnovo. Vendar pa je v zadnjem času naredila več za svojo obrambno moč, kot je to splošno znano.

Za razliko od Anglije in Francije, Italija ni nastopila na sestanku obrambnih ministrov v New Yorku z nekim oborožitvenim načrtom, ker se vlada ni mogla odločiti, če bi poslušala ministra za vojsko Pacciardija ali pa gospodarskega ministra Pello. Kaj so vodilne atlantske sile zahtevale od Italije, ni povsem jasno. Vendar pa so sedaj pričela italijanska in italijansko-ameriška pogajanja, ki bi morala dovesti do tega, da bi Pacciardi prišel v sredi decembra v London na novo srečanje med atlantskimi državami z nekim gotovim načrtom. Zakladno in obrambno ministrstvo se pogaja z ECA zastopstvom glede takojšnjega programa in štiri-letnega programa italijanske oborožitve. V glavnem razpravljajo o tem, kakšen odstotek bi dali Italiji od skupne vsote 10 milijard dolarjev, kalikor znašajo zaloge v atlantski blagajni v Londonu.

Medtem pa so prišle precejšnje pošiljke ameriškega orožja v Italijo. Med letom je prišlo več ladijskih tovorov topovskega materiala. Pred kratkim je prispelo 64 lovskih letal za obalno obrambo in velik transport tankov. O tem najnovejšem izkrcanju ameriškega orožja je desničarsko časopisje precej pisalo v Italiji. „Unita“ pa za čuda prav nič ni vedela o tem. Sicer pa ni nič čudnega. Pred prvimi izkrcavanji ameriškega orožja je „Unita“ na široko pisala, da ne bodo izkrcali niti ene ameriške puške na italijanskem polotoku.

V dveh letih so uganjali voditelji italijanske KP veliko demagogijo, vendar ni nobena akcija dala nobenega konkretnega rezultata.

Dr. Bebler o vojni na Koreji

veje, moramo poudariti, da je vlada LR Kitajske sodelovala in aktivno sodeluje v napadalni sovjetski kampanji proti naši državi. Poudariti moramo, da ta vlada v celoti podpira protidemokratsko sovjetsko politiko v drugih delih sveta, zlasti pa na Koreji.

Odgovornosti za moralno in diplomatsko podpiranje vdora severnokorejske vojske na Južno Korejo, je vlada LR Kitajske dodala odgovornost množične materialne in vojaške pomoči severnokorejskemu napadalcu. Vlada FLRJ lahko izrazi svoje nezadovoljstvo do te politike in jo obsodi.

Stalna vodilna ideja politike jugoslovanske vlade na mednarodnem področju je borba proti nevarnosti nove vojne. Borba proti slehernemu napadu, kjer koli bi se pojavil. Da pa bi bila ta borba uspešna, mora temeljiti na načelu, da je vsak napad strogo prepo-

lovnega človeka kakor je pač bil za časa tretjega rajha: položaj sužnja v 20. stoletju. Toda ni dovolj le s tem zastraševati ljudi, ne pa jim nuditi v dnevnem zalaganju novih vidikov.

Za današnji položaj na Koroškem pa je značilno, da VDU-nacisti že odkrito nastopajo z radikalnimi gesli, da ponovno šarijo z raznovrstnimi socialnimi gesli, da celo tu in tam za trenutek najdejo poedince, ki jim nasedajo — predvsem vsled tega.

Še vedno se vsi mi delavci ne glede na stranke premalo zavedamo, da od vseh nas zavisi ali bodo naše zahteve upoštevane ali ne, ali bodo slabosti naše sindikalne organizacije še nadalje lahko cilj raznih propadlih in izgubljenih eksistenc.

Prav vsled tega morajo biti vsakemu zavednemu delavcu, bodisi Slovencu ali Avstrijcu, take ali drugačne politične pripadnosti, VDU-jevske mahinacije opozorilo na glavnega sovražnika delavskih pravic. Glavni sovražnik pa je vedno tisti, ki slabi in razbija delavsko enotnost!

Oni pa, ki s svojim zadržanjem slabijo larnost sindikata v poedinih trenutnih zahtevah in s tem povzročajo, da je efekt našega sindikata slab, odbijajo delavca od njih razredne organizacije, ustvarjajo nezaupanje v njo in napeljujejo vodo na mlin fašističnih agitatorjev.

Te besede smo napisali na naslov vseh onih funkcionarjev naše sindikalne organizacije, ki slabo poslušajo svoje volivce — in prav tako koristijo tihim podvigom nacistov, na katere smo hoteli opozoriti naše delavstvo.

Kako gledajo v Beogradu na položaj

Povečana mednarodna napetost zaradi sedanjega položaja na Koreji ni v Beogradu povzročila reakcije, ki bi jo bilo treba posebej poudariti. V javnosti sledijo z velikim zanimanjem dogodkom na Daljnem vzhodu, vendar pa upajo še vedno, da bodo prizade te vlade in še posebej kitajska vlada ravnale razumno in tako preprečile novo svet. vojno.

V političnih krogih ne prikrivajo zaskrbljenosti zaradi posledic, ki bi jih lahko izvala kitajska intervencija na Koreji. Soglasno odobravajo stališče, ki ga je zavzel jugoslo-

vanski delegat v Varnostnem svetu Aleš Bebler, ter hkrati poudarjajo potrebo še večje strnitve okrog OZN, ki je edina organizacija, ki sedaj lahko jamči mir v svetu.

Čeprav obstoja nevarnost, da se spopad na Koreji razširi, so v Beogradu mnenja, da teži sovjetska politika predvsem za tem, da počasi izčrpa sile Združenih narodov s povzročanjem lokalnih spopadov. Z nenehnim povečanim ali zmanjšanim pritiskom na Korejo in s prikritim žuganjem na še močnejšo intervencijo, dalje z uprizarjanjem obmejnih incidentov na Balkanu in puščajoč vedno dvom o svojih namenih.

Kominformizem je izgubil večino svojih pozicij na Zahodu in sedanja sovjetska politika gotovo ne more pridobiti tega, kar je zgubila. To je vzrok več, ki naj bi upravičil uporabo sile, da se pridobi to, kar ni bilo mogoče pridobiti z enostavno propagando. To, kar se govori v Beogradu, velja ne samo za Jugoslavijo, pač pa tudi za Nemčijo, Italijo, Francijo, kjer sile Kominforma dan za dnem padajo. Z druge strani pa hočejo sovjetski politiki izkoristiti sedanji položaj Kitajske, preden bi Maoetung menjal politiko in zavzel neodvisno stališče. Potrebno je kompromitirati ga čimprej in čimbolj in na eni strani izolirati 450 milijonov Kitajcev od ostalega sveta, na drugi strani pa podžigati njihove nacionalne težnje.

Zaradi tega poudarjajo politični opazovalci potrebo odločne akcije v Varnostnem svetu in mirnih obrambnih priprav.

vedan, in da bodo vsi tisti, ki se zatečejo k napadu, naleteli na odpor.

To stališče jugoslovanske vlade ne izvira samo iz dejstva, da so jugoslovanski narodi globoko vdani stvari miru. Izvira prav tako iz globokega prepričanja naše vlade, da v sedanjem času ni nikakih razlogov, bodisi ideoloških, političnih ali družbenih in gospodarskih, ki bi dovoljevali delati razliko med tem ali onim napadom. Tisto kar moramo v prvi vrsti storiti je, da se človeštvo reši slehernega strahu pred napadom in vojno, da bi lahko svobodno korakalo naprej po široki poti napredka. Zato moramo imeti sleherni napad danes ne le za zločin proti miru in človeštvu, temveč tudi za zločin proti človeškemu napredku.

Jugoslovanska delegacija je že imela priložnost pojasniti svoje stališče glede korejskega spopada kot celote. Mislimo, da pada

Neprimeren

pozdrav gostom

Osem novinarjev iz LR Slovenije, ki so se kot gostje novinarske sekcije avstrijskega sindikata mudili nekaj dni na Štajerskem, je včeraj prispelo k nam na Koroško, da vrnejo svoječasni obisk koroških novinarjev v Jugoslaviji. Slovenski novinarji si bodo pod vodstvom koroških kolegov ogledali vrsto javnih in privatnih ustanov v Celovcu, Borovljah, Radentheinu in drugod, pri čemur se bodo lahko neposredno spoznali z življenjem pri nas, kar bo brez dvoma koristilo medsebojnemu spoznavanju, razumevanju in utrjevanju sosedskih odnosov med avstrijskim in slovenskim ljudstvom.

Zelo neprimerno se nam zdi, da skuša včerajšnja „Neue Zeit“ uporabiti ravno to priliko za izpade proti našemu listu in njegovemu zalaganju za pravice koroških Slovencev, po drugi strani pa izražati željo po dobrem sosedstvu in sožitju s slovenskimi sodeželani.

Kar se tiče zahtev koroških Slovencev, se čudimo narejeni nevednosti anonimnega pisca. Čeprav mu ne prisojamo niti dobre volje niti odločilnega vpliva, ga vendar spominjamo na resolucijo koroških Slovencev, ki so jo že dne 17. julija 1949 poslali z ustanovnega zbora DF zvezni vladi na Dunaju, na katero pa naše ljudstvo še do danes nima odgovora. Nadalje tudi tokrat ponovno opozarjamo na vse naravnost množične in številne zahteve, ki jih dnevno pošiljajo brez izjeme vse slovenske organizacije, skupine in poedinci za pravice narodnega jezika v javnem življenju, v ljudskih in srednjih šolah (gimnazija, učiteljske, kmetijska šola) itd. — **skratka na zahteve po dejanski in ne samo formalni enakopravnosti slovenskega človeka na Koroškem**, da ne bo več v srednji Evropi matere, ki bi izjavila o svojem otroku: „Učila ga bom za Nemca, da mu bo bolje šlo in ne bo toliko trpel kakor smo mi.“ Glede „brezpogojne lojalnosti“ pa smo ob letošnji obletnici 10. oktobra povedali prav tako razumljivo in jasno besedo.

Z naše strani so torej računali jasni dovolji! Drži, da ni prijatelj niti avstrijskega, niti slovenskega ljudstva, kdor skuša stvari zavijati v meglo. Ravno to pa tudi tokrat delajo gospodje na oni strani! Da s tem ne služijo stvari miru, je jasno vsakomur, ki ima čut za iskrenost.

25 vasi so elektrificirali v Istri

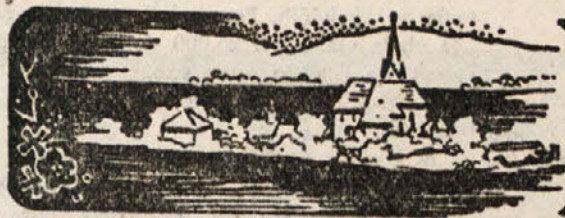
Za napeljavo elektrike v istrskem okrožju je bilo lani porabljenih 90 km žice, za letos pa je gospodarski načrt določil elektrifikacijo 52 nadaljnjih vasi in naselij. Pri elektrifikaciji veliko pomagajo kmetje in zadržniki s prostovoljnim delom. Glavna dela so že zaključena, ker hočejo letošnji plan izvršiti pred rokom. V kratkem času nekaj mesecev je bilo poleg drugega zgrajenih tudi več daljnovodov in transformatorskih postaj.

Šestkrat več Diesellovih motorjev kakor januarja

Tovarna ladijskih strojev „Aleksander Rankovič“ na Reki se zelo hitro razvija. Tako se je proizvodnja Diesellovih motorjev od januarja do septembra letos povečala že za šestkrat. Naglasiti je treba, da po kakovosti ti motorji prav nič ne zaostajajo za tujimi izdelki. Razen Diesellovih motorjev je tovarna začela izdelovati tudi nekatere druge pomembne izdelke za jugoslovansko gospodarstvo.

odgovornost za dogodke, ki so zalili Korejo z morjem krvi, v prvi vrsti na usodno politiko, ki jo vodi vlada Severne Koreje, kakor tudi na tiste, ki navdihujejo to politiko. Sleherni poizkus od zunaj, s katere koli strani, da bi to politiko rešili poraza, lahko samo poveča nevarnost za razširitev korejskega spopada, poveča nevarnost nove svetovne vojne. Jugoslovanska delegacija bo podprla vsak ukrep, katerega smoter je, da se prepreči razširitev vojne na Daljnem vzhodu, ki bi ne bila samo katastrofa za azijske narode, temveč bi prav tako dovedla do nove svetovne vojne.

V tem smislu je jugoslovanska delegacija, čeprav ne soglašala z vsemi deli resolucije šestih držav, podprla glavno misel te resolucije, ki je v tem, da se prepreči razširitev korejskega spopada.

Po naši zemlji

HODIŠE

Ker je delo po večini opravljeno in se bliža zima, je tudi za pisanje malo več časa in tako vam hočemo danes malo bolj obširno poročati kako pri nas gospodarimo. Naša občina postaja od leta do leta bolj moderna, lani so Gorjanci dobili lepo novo cesto, letos smo si v Hodišah zgradili vodovod in elektrificirali smo ostale, od prometa bolj oddaljene vasi, tako, da je sedaj 98,3 odstotkov občine elektrificirane. Ker se pa med drugim bavimo tudi s tujskim prometom, so nam v poletju skozi vas pa do jezera asfaltirali cesto, da tujcem ne bo treba požirati prahu, pa tudi kovač bo malo več zaslužil ker bodo konji zmiraj rabili ostre podkve. Te gospodarske ugodnosti so predvsem zasluga podjetnosti in dobrih zvez našega župana Štrausa in pa sad plodonosnega sodelovanja vseh občinskih zastopnikov brez razlike politične pripadnosti.

Pa tudi na drugih področjih smo napredni in znamo iti s časom. Pred nedavnim smo pevci in igralci SPD „Zvezda“ sodelovali pri šolski prireditvi, katero je naše šolsko vodstvo priredilo v ta namen, da se lahko nudi v šoli kosilo otrokom, ki pridejo iz zelo oddaljenih vasi. Prireditve je bila v Brücklerjevi dvorani na Plašičah. Najprej so nastopili šolarji z malo igro in deklamacijami v obeh jezikih, nato pa po vrsti vsi trije pevski zbori. Potem so bili nastopi obeh igralških skupin in gospod nadučitelj Winkler je v svojem govoru med drugim poudaril potrebo, da se mora že v otroškem srcu gojiti ljubezen človeka do človeka in naroda do naroda. Prireditve je zaključil naš pevski zbor z pesmijo „Lahko noč mi vsi želimo...“

Tudi v našem prosvetnem domu je postalo živahno. 14 dni že imajo naša dekleta gospodinjski tečaj, ki pod vodstvom tovarišice Milenke Galob iz Brnce dobro napreduje. O tem smo se lahko prepričali zadnje nedelje, ko so nas tečajnice povabile na poskus na jed. Priznati moramo, da so se voditeljica kakor tečajnice zelo potrudile, ker kar so nam nudile je bilo dobro in pa okusno servirano. Med obedom so nam dekleta zapela par lepih domačih pesmi, tako, da je navzočim gostom še bolj teknilo. Videti je bilo, da so vsi bili zadovoljni.

Kar so nam pokazale tečajnice, nam daje jamstvo, da bo tudi zaključna prireditve z razstavo in igro, katera bo na silvestrovo, dobro uspela.

BOROVLE

Dan 29. november t. l. je bil za naše mesto dan nesreč. Gospa Jožefa Sikora, ki je že nekoliko v letih in malo gluha, je prišla na „Tončkovem klancu“, pod tovorni avto, pri čemur je dobila težke poškodbe. Izožgnila se je enemu avtu in pri tem prišla pod drugega. Prepeljali so jo v celovško bolnišnico, kjer je na posledicah umrla.

O neizgledih Jožefa Odreita in Valentina Ogrisa pa smo že poročali.

Toda ne samo žalostne novice, tudi nekaj veselega moramo poročati. Nedavno je bila poroka nato pa veselo gostovanje v gostilni pri Mikliču v Borovljah. Na svatbah je običajno veselo, navadno je dosti pijače in jedi ter petja in muzike. Tudi o tej gostiji

se je govorilo, da je bilo „luštno“. Samo konec je bil nekoliko zamotan. Ženin J. je šel namreč sam domov proti Podljubelju, nevesta pa je spremljala pričo Sch. (ali kakor pravijo v Borovljah, moža) in ostala kar pri njem, ker mu je malo prej pobegnila žena. Hudomušneži ugibajo in razmišljajo ter menijo, da postava ne določa natančneje, kako je v takem slučaju, če pobegne nevesta kar po poroki k drugemu in če je pri vsem tem treba vložiti prošnjo za ločitev? Vsekakor zamotana stvar.

Kapla ob D-avi. Da ne bodo mislili bralci našega lista, da smo pri nas za vedno zapeli, se danes oglašamo in povemo, da še živimo in delamo. Imeli smo na primer 26. novembra t. l. občni zbor Demokratične fronte delovnega ljudstva, ki je bil kljub skrajno slabemu vremenu dobro obiskan. Na občnem zboru nam je tovarišica Pepca podala poročilo iz katerega smo razvideli kaj in koliko je občinski odbor storil v zadnjem letu. Okrajni sekretar pa je nakazal pereče socialne in gospodarske probleme na vasi, ki jih kljub večkratnim zahtevam borovelske občine načrtno zanemarija. Tem problemom bo moral posvetiti novoizvoljeni odbor DF DL vso pozornost in smo prepričani, da bo to tudi storil, ker sestoji iz tovarišev, ki vedo, kaj je njihova dolžnost.

V diskusiji smo med drugim tudi ugotovili,

da premalo poročamo v našem listu o marsičem, kar se dogaja pri nas. Sklenili smo, da hočemo biti v bodoče bolj tesno povezani s „Slovenskim vestnikom“.

Gorski kmetje in kočarji brez luči

Gorski kmetje, ki nimajo električnega toka, se bridko in upravičeno pritožujejo, da ne morejo dobiti nikjer petroleja, ki ga nujno potrebujejo za svoje petrolejke. Za razširitev energije električnega toka se še nekaj podvzame tako, da imajo oni srečni, ki imajo tok v dolgih zimskih večerih in jutrih, razsvetljavo. Prav nič pa ne upoštevajo odgovorni krogi, kaj pomeni, ko so gorski kmetje in kočarji v mnogih primerih že tedne in tedne brez vsake kapljice petroleja. Ti ljudje so dobesedno prisiljeni po večerih in jutrih tavati v temi in kakšne posledice ima to za opravljanje večernih in jutranjih gospodarskih in gospodinjskih del, si niti ni mogoče predstavljati. Prizadete družine so prisiljene posegati po dragih svečah ali pa svetiti celo s treskami, kakor v srednjem veku. Pod takimi okolščinami ni mogoče delati in tudi mladina, ki rada poseže v dolgih zimskih večerih po knjigi, je za ta užitek in s tem združeno izobrazbo prikrajšana. Kmetje ne verjamejo, da bi ne bilo mogoče dobiti petroleja, če bi odgovorni faktorji imeli interes, da bi se za to zadevo resno zavzeli.

Celovski ordinariat ponemčuje naprej

Vemo sicer, da se vodilni krogi okrog celovskega ordinariata že nad leto dni trudijo, da bi z zlorabo verskih čustev in s pomočjo groženj s cerkvenimi kaznimi odvrnili naše ljudstvo od čitanja in naročevanja našega lista. Toda naše ljudstvo je kmalu sprevidelo, da ti krogi delajo to zaradi tega, ker jim ni všeč, da se tudi na cerkvenem področju odločno zavzemamo za pravice slovenskih vernikov in da se pri tem strogo držimo resnice. Prav dobro vemo, da nemškemu ordinariatu tudi tokrat ne bo všeč in bo planil po nas, ker našim bralcem ne moremo zamolčati, da se celovško škofijstvo slej ko prej trudi ustreči tistemu delu „vernikov“, ki jim je glavni cilj odstranitev slovenskih duhovnikov iz slovenskih fara in slovenske župnije tudi na cerkvenem področju ponemčiti. Nasilje knezoškofijskega ordinariata je v tej zagriženosti tako brezobzirno, da si marsikateri slovenski duhovnik skoraj ne upa več javno nastopiti in zagovarjati na cerkvenem področju pravice zatiranega in preganjanega naroda, ker se boji občutnih posledic, ki mu jih je v stanu naprtiti knezoškofijski ordinariat, pod vodstvom generalnega vikarja, sovražnika Slovencev, gospoda Kadrasa.

Za danes navajamo na kratko samo nekaj značilnih primerov, ki jih je ukrenil po svoji oblastni moči na cerkvenem področju oni gospod Kadrass, ki je svojčas po Sloveniji iskal rojstne podatke za svoj Ahnenpass. K temu postopkom gospoda Kadrassa se bomo še povrnili.

Tako je na primer premestil suškega župnika gospoda Holmarja na župnijo, v kraj,

kamor za kazen pošiljajo oblasti neljube jim osebe, kakor orožnike, poštarje in druge, in sicer v Št. Peter na Katschbergu. Gospoda Holmarja je premestil zaradi tega, ker se je, kakor smo že poročali, ob otvoritvi suške ljudske šole zavzel za pravice slovenskega ljudstva, kar je kot slovenski duhovnik smatral za svojo dolžnost. Gospod Kadrass je na ljubo nacionalno-šovinističnim priganjačem, proti volji 83 odstotkov suških vernikov, ki so se za svojega slovenskega župnika potegnili, pokazal, da velja za njega demokratična načela samo v toliko, kolikor so v korist ponemčevanju ter je kljub volji vernikov oplakal slovensko župnijo za slovenskega duhovnika.

Druga zadeva je, da je gospod Kadrass umaknil namestitev že imenovanega župnika za Pliberk, gospoda Kassla, verjetno zaradi tega, ker so ga priporočali slovenski okoliški duhovniki.

Župnika Tabatzkyja pa je namestil iz Blač, kjer je izvršil svojo germanizatorično nalogu, v Želinje, da bo lahko sosedni duhovnik kot vzor za ponemčevanje.

Samo iz teh navedenih primerov že vidimo sistem načrtnega ponemčevanja na cerkvenem področju. Pozornost vzbuja tudi nameščanje slovenskih duhovnikov v Tanzenbergu in Celovcu, da nimajo priložnosti delovati med svojim ljudstvom. Morda bi bilo bolj umestno, da bi se milostljivi gospod generalni vikar Kadrass nekoliko pozanimal za zadevo v Wölfnitzu o kateri vedo ljudje marsikaj povedati, kar diši po moralni gnibli.

Pred 7 leti so padli za nas

Partizan Pečnik Mihael - Pavel iz Bele pri Železni Kapli je prevzel težko, tvegano nalogo, postaviti zvezo med vzhodnim in zapadnimi partizanskimi enicami na Koroskem. Med potjo je v Košu pod Obirjem s svojimi štirimi tovariši ustrelil gamsa, da bi zvečer ne bil v breme Karničarjev, ki živijo skromno kot najemniki na grajskem, pri Trplaku. Pavel se je s Karničarjevimi, ki so bili zvesti Slov., pomenil, da bodo partizani ves dan gazili visok sneg in, ko se bodo najedli gamsa, vlegli v seno. Čez dan sta bila v Košu na lovu tudi dva dobro znana grajska, videla sta partizane in jih izdala fašistični policiji v Železni Kapli. Z landvahovci, med katerimi so bili nekateri za nacizem zelo navdušeni, znani Kapelčani, je policija obkolila Trplakov hlev. Vnela se je borba, ki je trajala od pol ene do treh zjutraj. Pavlovni fantje so se junaško tolkli. Zmanjkalo jim je municije. Naposled so se hoteli končno prebiti z ročnimi granatami. Pavel je vrgel bombo, ki se pa ni razpočila. Pogнал se je v sneg, bil pa ranjen v trebuh. Tudi Mihael Male iz Lepene in še neznani partizan so bili ubiti. Trije partizani z Pavelnom na čelu so padli junaške smrti. Pavel ni bil takoj mrtev in so ga policisti še živega vlekli za noge proti obirski centrali. Gredeč je v strašnih mukah umrl.

Junaška smrt treh zvestih pred sedmimi leti, bilo je to od 14. na 15. decembra 1943, nas opominja in svari. Še so na vplivnih mestih ljudje, ki so krivi prelivanja nedolžne krvi borcev za svobodo, slovenskih partizanov. Dokler se mora slovensko ljudstvo še vedno boriti za enakopravnost, dokler je slovenska zemlja, oplojena z žulji in znojem ter s krvjo naših prednikov, še vedno v rokah izkoriščevalcev našega ljudstva, tako dolgo bo v naših krajih vladal duh padlih partizanov.

Vsi trije padli tovariši so žrtvovali svoja življenja v borbi proti krivici in nasilju. Ljubili in spoštovali so svoj narod ter mu ostali zvesti do zadnjega diha. Naj nam bo vsem zgled.

Ob sedmi obletnici njihove junaške smrti se jih naše ljudstvo s spoštovanjem spominja. Večna jim hvala in slava!

RAZPIS

Zaradi vsestranskega zanimanja bo Pokrajinski odbor Slovenske kmečke zveze priredil nadaljnji

Tridnevni sadjarski tečaj

pri Kobanu v Deščicah in sicer v času od 28. — 30. decembra t. l.

Tečaj je namenjen za praktično in teoretično izvežbanje kmečkih fantov in mladih gospodarjev iz Roža, Gur in Zilje v najvažnejših vprašanjih sadjarstva, kakor:

- izbira lege, zemlje in sort pri ureditvi sadovnjaka,
- sajenje in gnojenje sadnega drevoja,
- rez in vzgoja krone,
- redčenje, čiščenje in snajenje sadovnjakov.

Pričetek tečaja bo v četrtek, 28. decembra ob 9. uri. Za prenočišče in prehrano tečajnikov iz oddaljenih krajev bo preskrbljeno.

Vse interesente opozarjamo, da svojo udeležbo prijavijo sekretariatu Slovenske kmečke zveze v Celovcu, 8. Maistraße 47, najpozneje do 20. decembra 1950.

Ivan Cankar:

Lepa naša domovina

Zadnjič sem videl na cesti oddelek infanteristov, marširali so proti kolodvoru. Dež je lil curkoma; škornji so se jim udirali globoko v razmočeno blato, ki je škropilo do kolen. Ni bilo več zgodaj, morda že deveta ura dopoldne; ali dan je bil pustnemu mraku podoben, ves siv in mrzel.

Vojaki niso marširali sami; ob straneh kolone so korakali — trop, trop, trop — možiki, ženske, otroci. Lilo je od njih, kakor da bi cunjje izžemal, blato je škropilo otrokom do pasu in obrazu. Oglašil se je krik ženske, zahteval je otroka — ali dež je lil dalje, blato je škropilo dalje, kolona je stopala dalje, trop, trop, trop...

Videl sem vojaka, visokega, močnega moža; njegov hrbet je bil narahlo sključen, tisti hrbet, ki je nosil že devetkrat težje tovore nego je vojaški tornister. Njegove roke so bile črne in težke; bil je morda kovač. Poleg njega je stopala s hitrimi, drobnimi koraki ženska, ki je bila za glavo manjša od njega; segla mu je komaj do rame. In za roko je držala ženska malega fanta, ki je trudoma in jokaje tekkel z njima ter neprestano zaostjal.

Mož se je postrani ozrl in je takoj umaknil pogled.

„Vrni se!“

Ženska je vzkliknila, zgrabila ga je za rokav.

„Ne jaz... ti se vrni!“

Pogledal je tla in bled je bil.

„Saj boš dobila osem in šestdeset dinarjev na dan in Franček... Franček... štiri in trideset...“

Zajokala je na glas, potegnila je fanta za seboj, da se je spotaknil ter padel na kolena v blato.

„Še to naj vzamejo... še tisti Judežev denar...“

Videl sem vojaka, moža, ki se mu je na prestarem obrazu poznalo, da je sedel dolgo leta v delavnici; taki ljudje so stari, preden so bili mladi. Šel je tistim mirnim, težkim korakom, kakor je hodil zjutraj ob sedmih v tvornico; morda je celo pozabil, da ima tornister na hrbtu. Z obema rokama pa se ga je oklepal pod pazduho star, suhoten človek, ki se je trudil, da bi stopal po vojaško. Govoril je hitro in veselo in nepre-

stano mu je teklo iz oči po obeh dveh licih.

„Saj tudi jaz, Jan, pred tridesetimi leti... o, krepki fantje smo bili... vriskali smo, pravim... tudi jaz, glej, Jan... o Jan moj, Jane, Janjek!“

Kakor da bi z nožem udaril, tako je plaval krik iz njegovih ust.

„Oče... saj boste dobili na dan osem in šestdeset vinarjev in po vrhu še...“

Ali oče ga je pogledal z očmi, ki so bile vse zakrnavele.

„Jan...“

Videl sem vojaka, zelo čokatega, plečatega moža; poznalo se mu je na opaljenem obrazu, da je vaje sonca in burje in vsega hudega. Morda je bil iz okolice, kmečki sin. Kraj njega je stopala postarana ženska z zgrbljenim, prstenim obrazom; tudi njena

(Nadaljevanje na 4. strani)

Austrija za kmete nima deviz...

Iz ANZ posnemamo, da je nameravala Avstrija v gospodarskem letu 1949/50 (1. julija 1949 do 30. junija 1950) po načrtu pristojnih mest uvoziti 283.000 ton koruze, 38.000 ton ječmena in 30.000 ton ovsa. Dejanski uvoz pa je znašal le 258.324 ton koruze in 28.163 ton ječmena. 24.676 ton koruze, 8837 ton ječmena in 30.000 ton ovsa ni bilo mogoče uvoziti, ker — kakor je izjavil minister Kraus — ni bilo na svetovnem trgu blaga na razpolago oz. je Avstriji primanjkovalo potrebnih deviz.

Če primerjamo dejanski uvoz krmil v gospodarskem letu 1949/50 s za leto 1950/51 predvidenim uvozom, ki ga je v razliki z upravnimi komisijami izenačevalnega fonda za žito (glej št. 91 SV) minister Kraus napovedal s 295 do 335 tisoč tonami koruze in 55.000 tonami ječmena, če upoštevamo zgornjo ministrovo izjavo in splošno mednarodno situacijo ter posebej še dejstvo, da gre polovico avstrijskega uvoza na dolg — samo v letu 1949 kaže bilanca zunanje trgovine, da je napravila Avstrija pri uvozu 3137 milijonov šilingov dolga — potem spoznamo, da bo v tekočem gospodarskem letu še veliko manj mogoče izpolniti predvideni uvoz kot pa v preteklem. Da je to pričakovanje upravičeno, kaže tudi stališče večine krogov zunanje trgovine, ki je mnenja, da je „boljši“ uvažati meso in mast kakor pa krmila. Ob takih špekulacijah bo razumljivo še bolj „primanjkovalo deviz za uvoz krmil“ in je še veliko manj verjetno, da bi Avstrija mogla kriti vsaj enak uvoz krmil, kakor ga je krila v preteklem gospodarskem letu.

Ob takih izgledih pa bi bilo abotno misliti, da bo težke rane v kmetijstvu mogoče ozdraviti s subvencijami in posojili za posamezne agrotehnične ukrepe. Kaj pomagajo danes kmetu te subvencije in posojila, ko bo vsled večjajočega se pomanjkanja krmil vedno manj v stanju priti s pitanjem in prodajo prašičev in višjo proizvodnjo mleka do potrebne poplačila svojega dela in gospodarskega dohodka za potrebne investicije, zboljšavanja in strokovno izobrazbo, s katerimi bi edino mogel zvišati pridelke na polju in se

s tem v čim večji meri osamosvojiti v pogledu na potrebna krmila za svojo živino.

Iz stališča malega in srednjega kmeta pa je še posebej treba poudariti zahtevo, da je spričo težke gospodarske krize, ki so jo izzvale nastale okoliščine, treba napraviti konec sedanjih agrarnih politiki vsestranskega pospeševanja veleposesti in zapostavljanja drobne kmečke posesti in da morajo pristojne ustanove takoj prenehati s protežiranjem veleposestnikov in ŐVP-jevskih veljakov kakor pri dodeljevanju krmil, tako tudi pri podporah in kreditih za povečanje proizvodnje.

Spričo takih okoliščin bi morale pristojne oblasti že davno poskrbeti za vzgojo dovoljnih množin semenskega blaga in za denarne podpore, s pomočjo katerih bi sleherni kmet potrebno seme in gnojila lahko tudi na-

bavil, da bi tako lahko povišal svoje poljske pridelke in s tem zagotovil svoj potrebni gospodarski dohodek.

Konec je pa treba napraviti tudi uvozu številnih za obči blagor ljudstva nepotrebnih luksuznih predmetov, ki so sedaj natrpni po vseh izložbah in od katerih ponudb so v časopisih napolnjene cele strani, kajti potem sigurno ne bo primanjkovalo deviz k uvozu za obstoj kmeta in za zanesljivo prehrano ljudstva tako važnega blaga, kakor so to ravno krmila.

To bi morala biti skrb in to morajo zahtevati sicer tako širokoustni „zastopniki kmetijstva“ ne pa samo več ali manj prikrito privoljevati v nova bremena kmečkemu ljudstvu.

„Odvečna“ hrana v Ameriki

Ameriško ministrstvo za poljedelstvo ima na razpolago velikanske količine tako imenovane odvečne hrane in ne ve, kam z njo.

Najprej so nakopičili za milijone bušlov „odvečnega“ krompirja, potem pa velike količine surovega masla, jajc, konzerviranega mleka, pšenice, graha, koruze in drugih živil. „Odvečnih“ živil je zdaj za 3 milijarde 947.423.790 dolarjev. Samo v februarju so se količine „odvečne“ hrane povečale za 430 milijonov dolarjev. Ameriški ekonomist pa napoveduje nadaljnje kopičenje „odvečne“ hrane.

Kako je prišlo do teh velikanskih količin „odvečnih“ živil?

Da bi obdržali visoke cene hrane, je ameriška vlada odkupila velike količine živil (in jih še vedno odkupuje). Cilj državnega odkupa je torej, da bi se na notranjem ameriškem trgu ne povečala količina živil, da ne bi cene hrane padle. Tako so na umeten način obdržali visoke cene živil. Čeprav so začele cene hrane v prvih treh mesecih

letošnjega leta nekoliko padati, so bile v marcu še vedno za 200 odstot. višje kakor pred vojno.

Ameriški kongres je več tednov obravnaval problem, kako bi se odkrižali „odvečnih“ živil, kako bi jih porabili, oziroma kako bi jih uničili.

„Odvečnega“ krompirja je imela Amerika v marcu 50 milijonov bušlov. Ministrstvo za poljedelstvo je v začetku predlagalo, naj bi vso to količino krompirja takoj uničili. Pozneje pa so sklenili pobarvati „odvečni“ krompir s posebno kemikalijo, da bi za človeško hrano ne bil uporabljen. Tako so umetno preprečili pocenitev krompirja. Funt krompirja (za človeško hrano) stane zdaj 7 do 10 centov, z omenjeno kemikalijo pobarvani krompir, ki je postal zaradi tega za človeško hrano neuporabljiv, pa prodajajo po en cent za 100 funtov. Vlada poziva farmarje, naj kupujejo ta „pobarvani“ krompir za gnojilo. Ker pa je očitno, da farmarji ne bodo odkupili vseh 50 milijonov bušlov „odvečnega“ krompirja, so sklenili del (in to je bil velik del) krompirja naravnost uničiti. Izračunali so, da bo imela ameriška vlada z uničevanjem krompirja velike stroške.

Toda Združene države Amerike še vedno uvažajo znatne količine krompirja iz Kanade. Ameriški senator Kennet Warry je predlagal, naj bi prepovedali uvažati krompir iz Kanade, ker ZDA same ne vedo, kam bi z lastnim krompirjem (je pojasnil senator Warry). Toda predlog tega senatorja so odhlonili s 45 proti 81 glasovom. In tako ZDA, ki imajo za 8.682.537 dolarjev odvečnega krompirja, zdaj še vedno uvažajo krompir iz Kanade.

Ameriški senator John Williams je nedavno poudaril, da je problem „odvečnega“ krompirja samo neznaten del velikega problema celotnih „odvečnih“ živil v ZDA.

Kam z jajci? Gre za 75.918.088 funtov „odvečnih“ konzerviranih jajc v vrednosti 98.116.167 dolarjev. Če bi prišlo teh 200 milijonov tucatov konzerviranih „odvečnih“ jajc na trg, bi se jajca občutno pocenila. Cene jajc pa so zdaj malone za 200 odstotkov višje kakor pred vojno.

„Odvečna“ konzervirana jajca imajo shranjena v velikih skladiščih. Tako na primer je v velikem državnem skladišču pri Echisonu blizu 50 milijonov tucatov jajc, t. j. malone četrtina „odvečnih“ konzerviranih jajc. Del teh jajc se je že začel kvariti in po uradnih podatkih je že okrog 250.000 funtov jajc za človeško hrano neuporabljivih.

Da bi obdržali sedanje cene jajc, ameriška vlada še vedno kupuje konzervirana jajca in jih spravlja v skladišča, kjer jih ima že velikanske kupe. Tako so umetno obdržali precej visoke cene. V New Yorku na primer stane tucat jajc 49 do 65 centov.

Ameriško ministrstvo za poljedelstvo ima tudi 274.723.864 funtov „odvečnega“ konzerviranega mleka. Nobenega sklepa še ni, kaj bodo storili s to velikansko količino mleka. Razen „odvečnega“ krompirja, konzerviranega mleka in jajc, ima ameriško ministrstvo za poljedelstvo na razpolago še

100.736.962 funtov „odvečnega sur. masla	25.307.469 „	„	sira
	57.651.595 „	„	suh. sadja
	627.480.126 „	„	koruze
	1.681.208 „	„	riža
	475.034.491 „	„	pšenice

in velike količine drugih živil, vsega skupaj v vrednosti blizu 4 milijarde dolarjev.

Ameriška vlada troši velikanske vsote denarja samo za to, da hrani ta odvečna ži-

vila v skladiščih. Po uradnih podatkih plača vlada vsako uro 25.000 dolarjev, kar pomeni, da znašajo samo stroški za shranitev teh „odvečnih“ živil letno nad 200 milijonov dolarjev.

Iz gornjih uradnih podatkov je videti, da kupujejo ameriški potrošniki hrano po cenah, ki so malone za 200 odstotkov višje od predvojnih, hkrati pa plačujejo v obliki davkov državi velike vsote denarja za uničevanje tako imenovane odvečne hrane, ki bi znatno znižala cene, če bi prišla na trg. Ameriški potrošniki torej plačujejo državi zato, da bi se obdržale visoke cene hrane, to se pravi zato, da drago plačujejo. Ne smemo namreč pozabiti, da gredo velikanski stroški za shranitev „odvečne“ hrane iz žepov davkoplačevalcev.

Koline

Domač praznik! Kdo se ga ne razveseli? Nekaj izrednega je, pa je vendar vsako leto tako kot je bilo lani, predlanskem. Tako sojevrsten je ta dan, kot je bil takrat, ko so kolinili naši očetje. In prav zato je tako domač. Veliko veselja prinese ta dan, pa tudi mnogo truda in dela, če hočemo, da se vse v redu izvrši.

Gospodar mora skrbeti za to in ono. Že par dni prej mora dobro premisliti, kaj naj pripravi, da mu ne bo treba potem, ko ima že tako polne roke dela, tekati po raznih shrambah, k sosedom, v trgovino itd.

Za stol, oziroma klop, kamor polože prašiča, skrbi navadno klavec sam. Tudi zakolj devanje iz kože, čiščenje notranjih delov, čiščenje črev itd. je navadno delo klavca. Gospodinja naj poskrbi le za primerne posode, ki jih bo klavec rabil pri delu. To je najprej skleda za kri, potem škaf ali skleda za reva, posoda za drobovino in skleda za glavo, ki jo klavec navadno takoj odreže, da jo lahko pravočasno osnaži. Razparano truplo pa je treba obesiti, da se ohladi. Čim večja je žival, tem dalj časa rabi za to (govedo, prašič, ovca). Visi naj na zraku, vendar tako, da je ne doseže kaka žival.

Vsak varčen gospodar bo skušal meso, slanino in drugo mast, kakor tudi vse, kar je pri kolinjenju količaj vrednega, tudi res s pridom porabiti. Ni vedno množina, ki odločuje, predvsem je važna predelava in priprava raznih kosov, pa tudi shranjevanje in oskrba pripravljenih proizvodov. Da bomo imeli vse leto korist od kolinjenja, pripravimo predvsem take mesne izdelke, ki se dolgo drže. S pomočjo vkuhanja pa nam je dana možnost, da si prihranimo za poznejši čas tudi take dele, ki se sicer raje pokvari, kot jetra, ledvice, pečenje, jetrne klobase itd. Le tako bo mogoče razdeliti meso, ki ga imamo iz domačega gospodarstva na razpolago, enakomerno skozi vse leto, da ni enkrat vseh dobrot v preobilici, drugič pa nič. Na ta način bomo dosegli spremembo v prehrani, kar je za zdravje vsakega zelo važno. Dalje je skrb gospodinje, da se niti najmanjši del pripravljenega ne pokvari, zlasti ne pozneje pri shranjevanju, bodisi da so to konzerve, nasoljeno, prekajeno meso, mast, klobase ali karkoli. V gospodarstvih, kjer zakoljejo vsako leto poleg enega ali dveh prašičev tudi kako goved ali ovco, je priporočljivo, da store to isti dan, ker pripravljajo klobase, salame in razne konzerve iz mešanega mesa. Ne glede na to, da porabimo navadno koline bolj gospodarsko, imamo tudi čisto okusnejše izdelke kot sicer.

Jetrne klobase

Za jetrne klobase vzamemo razen drobovine in kaše še malo klinčkov, popra, majorana, zdrobljenega česna, drobno sesekljane čebule ter soli po okusu, potem prilijemo toliko precejene juhe (v kateri se je kuhala drobovina), da je zmes še primerno čvrsta. Vse dobro premešamo, napravimo klobase in jih počasi kuhamo toliko časa, da niso več krvave, če jih prebodemo. Voda ne sme z valom vreti, da klobase ne popokajo. Kuhane zložimo v skledo, da se odtečejo in nekoliko ohladi, nato jih zložimo na desko in shranimo.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H. Klagenfurt. Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.

Lepa naša domovina

obleka, do pasu blatna, in pisana ruta na glavi je razodevala kmetico.

„Zdaj pa je čas, mati; vrnite se domov, pa zbogom!“

Molčala je in strmela vanj, kakor da ga vidi prvo in poslednjo uro. Z rute ji je lila dežnica na obraz in na lase, ki so se sprijemali na čelu.

„Vrnite se mati, daleč vam je do doma... saj boste dobili na dan po osem in šestdeset vinarjev...“

Njena ozka brada je vztrepetala pod zgrbljenimi ustnicami in jaz nisem vedel, če je bila dežnica ali če so bile solze, kar je teklo brez nehanja preko velikih lic ter kapalo na prsa... Videl sem jo še enkrat, pred kolodvorom. Tam so bili zastražili ograjo, branili so spremlevalcem pot. In stali so vsi ob ograji, dolg špalir, moški, ženske, otroci. Preko prostranega dvorišča je marširala kolona...

trop, tro, tro... Pisana ruta kmetice se je nenadoma vzdignila iznad špalirja — koščene, stare roke so se s čudno močjo oklenile ograje, vzdignile so telo.

„Joj meni...“

Kolona je izginila za sivim poslopjem. — Kam greste, fantje, kam je vaša pot?

Starec me je pogledal z rdečimi, od pri-tajenih solz razpaljenimi očmi in se mi je zasmel v obraz.

Domovino branit, gospod, domovino braniti! —

Slišal sem ob istem času govor debelega gospoda. Dolg govor je bil, meni pa se je zdelo, da slišim eno samo besedo: Domovina, domovina, domovina...

„Lepa naša domovina... čast in blagor naše domovine... vse za domovino... kri do zadnje kaplje za domovino... na boj za domovino...“

Ko je nehal in je bil truden, sem vprašal soseda:

„Kdo je ta spoštljivi in debeli gospod?“

Sosed se je zasmel in je odgovoril:

„Troje hiš ima v mestu in tudi zunaj mesta lep kos domovine; sinovi pa so mu preskrbljeni tako varno, da ne bodo marširali!“

„Pa je rekel: vse za domovino!“

— „Saj ni mislil svojega bogastva!“

„Pa je rekel: kri za domovino!“

— „Saj ni mislil svoje krvi!“

Pojdem in povprašam tiste, ki so marširali skozi blato; tiste, ki so nosili tornistre, ter njih spremlevalce:

„Kje je vaša domovina?“

Pa bodo odgovorili povrsti:

„Lani je nemška zemlja pila mojo kri, tirjala moj davek; letos pije in tirja avstrijska zemlja; čez leto dni morda bom služil v Ameriki. Moja pot gre tja, kamor ukazujejo tisti, ki imajo domovino in oblast. Od fabrike do fabrike, iz rudnika v rudnik, s polja v mesto, od dežele do dežele; in niko-vprašajo le: koliko je še vredno tvoje delo, li ne vprašajo: kje je tvoja domovina? koliko je še v tvojih žilah krvi? In kadar ni več krvi, ukažejo: pojdi! Pojdi in išči si domovino, poišči si jo kraj ceste, v jarku! Ali kadar se jim zahoče, mi obesijo tornister na hrbet in veljajo: Hiti, umri za našo domovino! Zakaj njih je domovina in njih je oblast! Jaz sejem in žanjam, branim hišo in polje; ali setev ni moja in ne žetev, ne hiša ne polje. Ti si vprašal, ti nam povej: kje je naša domovina?“

Tako bodo odgovorili vsi tisti, ki so marširali po blatni cesti.

Stvar je v redu, pa zapojmo:

„Lepa naša domovina...“ —

Jaz, bratje, pa vem za domovino in mi vsi jo slutimo. Kar so nam siloma vzeli, za kar so nas ogoljufali in opeharili, bomo dobili povrnjeno in poplačano s stoterimi obrestmi! Naša domovina je boj in prihodnost; ta domovina je vredna najzlahtnejše krvi in najboljšega življenja. Iz muke, trpljenja in suženjstva nešteti milijonov bo vzrasla naša domovina: vsa ta lepa zemlja z vsem svojim neizmernim bogastvom. Tedaj bodo le še grenak in grd spomin te gosposke domovine, na suženjstvu zidane, s krvjo in solzami gnojene, sramota človeštvu, zasmeh pravici...

Drugačno melodijo bo dobila pesem o „lepi naši domovini...!“ —